

Põllumajandustoote ja toidu ostjad
Põllumajandustoote ja toidu müüjad

27.11.2025 nr 11-1/2025-023-1

MÄRGUKIRI

Põllumajandustoote ja toidu müüjate huvide kaitse ning konkurentsi kahjustava teabevahetuse keelu järgimine hinnaläbirääkimiste korral

Austatud turuosaline

Konkurentsiamet on sõltumatu ekspertorganisatsioon, kes teostab järelevalvet konkurentsiseaduse (KonkS) ja põllumajandustoote ja toidu tarneahelas ebaausa kaubandustava tõkestamise seaduse¹ (PTEKS) nõuete täitmise üle. Järelevalve eesmärk on tagada, et kõik põllumajandustoote ja toidu ostjad tegutseksid seaduspäraselt ning et konkurents avatud turgudel oleks aus ja hinnad õiglased.

Viimastel kuudel on Konkurentsiametini jõudnud mitmeid murettekitavaid teateid ostjate tegevustest, mis võivad kahjustada müüjate (edaspidi ka tarnijate) huve. See puudutab olukordi, kus müüja taotleb ostjalt ostuhinnatõusu või ostja taotleb müüjalt ostuhinnaalandust.

Selle märgukirja eesmärk on juhtida tähelepanu hinnaläbirääkimiste käigus esinevatele ostja praktikatele, mis võivad olla vastuolus PTEKS-iga ning anda juhiseid, kuidas tagada hinnaläbirääkimiste korral põllumajandustoote ja toidu müüjate huvide kaitse.

Lisaks on Konkurentsiametile esitatud mitmeid küsimusi konkurentsi kahjustava teabevahetuse (KonkS § 4 lg 1 p 4) keelu järgmise kohta hinnaläbirääkimistel. Seega on märgukirja teisene eesmärk selgitada konkurentsiseaduse nõudeid ja anda juhiseid ka selles valdkonnas.

1. Ebaausa kaubandustava keelust ettevõtjatevahelistes suhetes

Põllumajandustoote ja toidu tarneahelas on ebaausa kaubandustava kasutamine ostja poolt keelatud (PTEKS § 2 lg 1).

Ebaausat kaubandustava võib selle olemuselt määratleda kui tegu, tava või lepingutingimust, mis kaldub oluliselt kõrvale heast äritavast, on vastuolus hea usu ja ausa kauplemise põhimõttega ning mille üks lepingupartner (ostja) surub ühepoolselt peale teisele kaubanduspartnerile (müüja).¹

PTEKS-is on loetletud 16 ebaausat kaubandustava, millest üheksa on igal juhul ja alati keelatud ning seitse on keelatud juhul, kui nendes ei ole varem kirjalikult taasesitamist võimaldavas vormis selgelt ja ühemõtteliselt kokku lepitud.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv (EL) 2019/633, 17. aprill 2019, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid, preambula punkt 1. Kättesaadav: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0633> (25.11.2025).

Alati on keelatud näiteks ühepoolsed muudatused põllumajandustoote ja toidu müügilepingu olulistest tingimustes, sealhulgas hinnatingimustes (PTEKS § 5 lg 4).

Lisaks on ostjal keelatud rakendada kaubanduslikke survemeetmeid või ähvardusi, kui müüja kasutab oma lepingust tulenevaid õigusi (PTEKS § 5 lg 8), näiteks õigust pidada oma lepingupartneriga hinnaläbirääkimisi.

2. Millistest praktikatest tuleb hoiduda põllumajandustoote ja toidu müüjatega hinnaläbirääkimiste korral?

Lepingulised suhted peavad olema võrdsed ning andma mõlemale poolele võrdse võimaluse oma äritegevust korraldada. Ostja ja müüja vahelised hinnaläbirääkimised on lepinguliste suhete üks loomulik ja aktsepteeritud osa. Kuid ka selle protsessi käigus tuleb vähendada tavadid, mis süvendavad lepingulist tasakaalustamatust ja piiravad müüja iseseisvat võimet oma majandustegevust kavandada ja planeerida.

Alljärgnevalt juhib Konkurentsiamet tähelepanu praktikatele, mida tuleks ostjal vältida, et hinnaläbirääkimised jääksid läbipaistvaks, prognoositavaks ja PTEKS-i silmis seaduspäraseks.

Kui müüja esitab ostjale hinnamuutmise taotluse, ei tohi ostja muuhulgas:

- a) ignoreerida müüja hinnatõusu taotlust või kasutada venitamist taktikana hinnamuudatuse vältimiseks või jõustamiseks;
- b) rakendada kaubanduslikke survemeetmeid või ähvardada nende rakendamisega, sealhulgas keelduda tooteid ostmast, ähvardada need sortimendist välja jätta, peatada tellimusi, rakendada trahvi, tühistada kampaaniategevusi või muid kokkulepituid lisategevusi;
- c) keelduda põhjendamatult kaalutlemast või aktsepteerimast hinnatõusu, kui see on põhjendatud objektiivsete kulude kasvuga (nt sisend- või toorainehindade tõus) ja nõudes samaaegselt ise müüjalt hoopis ostuhinna alandust.

Selleks, et tagada hinnaläbirääkimiste läbipaistvus ja müüjate huvide kaitstus kogu protsessi vältel, on ostjal soovitatav kehtestada selged reeglid või juhised, mis kirjeldavad milliseid objektiivseid põhjendusi või dokumente hinnamuutuse taotlemisel oodatakse ning määrata mõistlik tähtaeg hinnamuutmise taotluse suhtes otsuse tegemiseks. Soovitatav on ka säilitada hinnaläbirääkimiste dokumentatsioon kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis, et hiljem nõuete täitmist vajaduse korral tõendada.

Samad põhimõtted kehtivad olukorras, kus läbirääkimised hõlmavad ostja poolt müüjale osutatavaid müügiga seotud teenustasusid (sh turundus, logistika jne), aga ka olukordi, kus ostja soovib müüjalt ostetava kauba hinna alandamist. Ostja nõue peab olema samuti objektiivselt põhjendatud ja seda ei tohi tagada kaubandusliku kättemaksu või muude survemeetmete rakendamisega müüja suhtes.

3. Konkurentsi kahjustava teabevahetuse keelust ostja ja müüja hinnaläbirääkimiste korral

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 1 kohaselt on siseturuga kokkusobimatud ja keelatud kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärk või tagajärg on konkurentsi takistamine, piiramine või kahjustamine siseturu piires.

Üheks selliseks konkurentsipiiranguks on konkurentsi kahjustava teabe vahetamine (KonkS § 4 lg 1 p 4).

Tavapärase konkurentsi toimimine turul eeldab seda, et iga ettevõtja otsustab sõltumatult, mil viisil ta turul tegutseb. Lisaks peab sel ettevõtjal olema ebakindlus vähemalt selle kohta, millal, mis ulatuses ja kuidas tema konkurendid praegu või tulevikus käituvad või oma tegevust turul muudavad. Teabevahetusel on konkurentsi kahjustav mõju eelkõige siis, kui see võimaldab sellise ebakindluse turult kõrvaldada.²

Oluline on tähele panna, et ka hinnaläbirääkimiste käigus teatud turuteabe vahetamine võib kaasa tuua konkurentsi piiramist ning seda eelkõige olukordades, kus turuteabe vahetamise tulemusena saavad ettevõtjad teada oma konkurentide turustrateegiast.³

4. Mida võib pidada strateegiliseks teabeks?

Ettevõtjate konkureeriva käitumise kooskõlastamist võib hõlbustada eelkõige konfidentsiaalse ja strateegilise teabe vahetamine.

Strateegiline teave hõlmab kogu teavet, mis ei ole ettevõtjatele veel teada ja mis sellise teabevahetuse kontekstis võib vähendada turul osalejate ebakindlust teiste osalejate tulevase käitumise suhtes seoses sellega, mis asjaomaste kaupade laadi, turu toimimise tegelike tingimuste ja turu struktuuri tõttu kujutab endast ühte või mitut parameetrit, millest lähtudes konkurents asjaomasel turul tekib.⁴

Strateegiline teave võib olla seotud näiteks praeguste ja tulevaste hindade, allahindluste, hindade tõstmise, nende vähendamise või mahahindlustega, kliendinimekirjade, tootmiskulude, koguste, käibe, müügiimahtude, suutlikkuse, kvaliteedi, turustuskavade, riskide, plaanide, investeringute, tehnoloogiate, teadus- ja arendusprogrammide ning tulemustega. Üldiselt on strateegiliselt kõige olulisem hindu ja koguseid käsitlev teave.⁵

Põllumajandustoote ja toidu sisseostuhinnad, mida kasutatakse lähtepunktina müüja ja ostja individuaalsetel läbirääkimistel peegeldab ühte konkurentsiparameetrit asjaomastel turgudel, kuna selle hinna alusel teevad müüjad ja ostjad valiku omavaheliseks koostöösuhteks. Samuti mõjutab see otseselt lõpptarbijatele pakutavate kaupade hinnataset ja seeläbi konkurentsi turul. Seetõttu tuleb teavet põllumajandustoote ja toidu sisseostuhindade kohta pidada konfidentsiaalseks ja strateegiliseks teabeks.

5. Mis on hub-and-spoke kokkulepped?

Mitmepoolset keelatud infovahetust, kus osalevad tarneahela eri tasanditel tegutsevad ettevõtjad, sh nii horisontaalse kui ka vertikaalse tasandi osalejad (näiteks müüjad ja ostjad), tuntakse kui hub-and-spoke kokkulepetena. Need kokkulepped on seotud eelkõige kehtiva või tuleviku hindade, tarnete või turustrateegiat puudutava informatsiooni vahetamisega.

Hub-and-spoke kokkulepete puhul saavutatakse kokkulepe keskse osapoolle (näiteks tarnija) kaudu, kes tegutseb vahendajana ja mõnikord ka konkurentsivastase horisontaalse käitumise rakendajana.

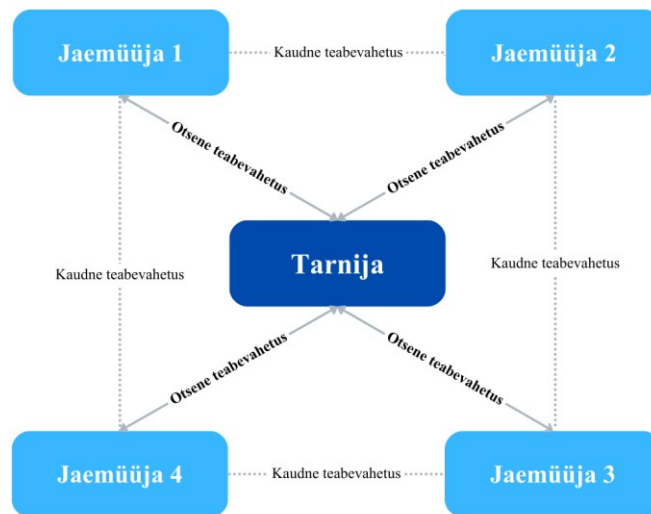
² Euroopa Kohtu 19.03.2015 kohtuasi C-286/13, *Dole Food ja Dole Fresh Fruit Europe vs. komisjon*, p-d 119-122; Euroopa Kohtu 29.07.2024 kohtuasi C-298/22, *Banco BPN vs. BIC Portugêis jt*, p-d 53-55.

³ Komisjoni teatis. Suunised Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 kohaldatavuse kohta horisontaalkoostöö kokkulepete suhtes (edaspidi: Horisontaalkoostöö kokkulepete suunised), p 58. Kättesaadav: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52011XC0114%2804%29#ntc51-C_2011011ET.01000101-E0051 (25.11.2025).

⁴ Euroopa Kohtu 29.07.2024 kohtuasi C-298/22, *Banco BPN vs. BIC Portugêis jt*, p 64.

⁵ Horisontaalkoostöö kokkulepete suunised, p 86.

Joonis. Hub-and-spoke kokkulepete näidisskeem

Näiteks, kui üks jaemüüja lepib tarnijaga kokku tulevastes ostuhindades ning tarnija edastab selle ostuhinnateabe teistele jaemüüjatele hinnatingimuste mõjutamiseks ning jaemüüjad kasutavad seda teavet enda tulevase hinnastrateegia määramisel, siis võib see viidata hub-and-spoke tüüpi kokkuleppele või kooskõlastatud tegevusele, mis on keelatud.

Konkurenti hinnainfo vahetamine võib moonutada turul osalejate ebakindlust nende konkurentide tulevase käitumise suhtes ja luua olukorra, kus hinnad või hinnakomponendid kujunevad turul koordineeritult, mitte sõltumatute läbirääkimiste tulemusel.

Kui ettevõtja saab vahendaja kaudu konkurenti strateegilisi andmeid, siis eeldatakse, et ta võttis teabe vastu ja kohandas oma turukäitumist, välja arvatud juhul, kui ta vastab teabe saamisele selge avaldusega, mille kohaselt ta ei soovi selliseid andmeid saada.⁶

Seda liiki teabevahetust, mille eesmärk on hindade või koguste kindlaksmääramine, käsitatakse ja trahvitakse kartellitegevusena.⁷ Keelatud kokkuleppe, kooskõlastatud tegevuse või ettevõtjate ühenduse otsuse keelu rikkumise eest on võimalik karistada toimepanijaid rahatrahviga kuni kümme protsenti ettevõtja või ettevõtjate ühenduse üleilmsest kogukäibest (KonkS § 73¹³ lg 1).

Vastutust nimetatud väärteo eest kergendab see, kui isik tõendab, et ta keelatud kokkuleppe osaliseks olemise ajal kokkulepet ei täitnud ja käitus kaubaturul ausat konkurentsi austavalt (KonkS § 73¹³ lg 2).

Keelatud kokkuleppeid ja selle mõju konkurentsile hinnatakse juhtumipõhiselt konkurentsijärelevamenetluses. Teabevahetuse lubatavuse hindamisel võtab Konkurentsiamet arvesse muuhulgas asjaomast kaubaturgu, kokkuleppe sisu, kokkuleppega taotletavaid eesmärke, majanduslikku ja õiguslikku konteksti, millesse kokkulepe kuulub, samuti vähetähtsate kokkulepete erandi (KonkS § 5), grupierandi (KonkS § 7) ja individuaalerandi võimalikku kohaldumist (KonkS § 6).

Konkurentsiamet juhhib tähelepanu, et eelnev ei tähenda seda, et ostjal ja müüjal on keelatud hinnaläbirääkimisi pidada või teineteisele oma hinnakujundust puudutavaid andmeid avaldada.

⁶ Horisontaalkoostöö kokkulepete suunised, p 62.

⁷ Horisontaalkoostöö kokkulepete suunised, p 59.

Oluline on jälgida, et ühe tarnesuhte raames vahetatav teave puudutaks lepingupoolte endi tingimusi ega hõlmaks lepingupoolte konkurentide konfidentsiaalseid ja strateegilisi andmeid.

6. Millise teabe vahetamise puhul on konkurentsi kahjustamise oht vähetõenäolisem?

Konkurentsi kahjustava kokkumängu risk võib olla madalam, kui vahetatakse eelkõige alljärgnevat teavet:⁸

- a) Täielikult üldistatud andmed, mille puhul on piisavalt keeruline tuvastada üksiku ettevõtja kohta käivat strateegilist teavet.
- b) Ajaloolised andmed, mis ei viita see konkurentide edasisele käitumisele ega aita saavutada turul ühiseid seisukohti. Seda, kas tegemist on ajalooliste andmetega või mitte sõltub eelkõige hinnaläbirääkimiste sagedusest.
- c) Täielikult avalik teave, mis on üldiselt võrdselt kättesaadav kõikidele konkurentidele ja tarbijatele. Seejuures võimalus turul teavet hankida, näiteks tarnijatelt, ei tähenda, et sellise teabe puhul oleks tegemist konkurentidele vabalt kättesaadavate turuandmetega.

Vertikaalsete kokkulepete puhul (nt tarnija ja ostja) teabe vahetamine on lubatud ka ulatuses, mis on vajalik lepingu täitmiseks või lepingujärgsete kaupade või teenuste tootmise või turustamise täiustamiseks (KonkS § 6, ELTL art 101 lg 3).⁹

Eelneva all on mõeldud näiteks:

- a) lepingujärgseid kaupu käsitlev tehniline ja logistiline teavet;
- b) teavet lepingujärgsete kaupade kliendiositude, kliendieelistuste ja klientide tagasiside kohta;
- c) teavet hindade kohta, millega tarnija lepingujärgseid kaupu või teenuseid ostjale müüb;
- d) teavet lepingujärgsete kaupade või teenuste tarnija soovitatava või maksimaalse edasimüügihinna kohta ning teave selle kohta, millise hinnaga ostja kaupu või teenuseid edasi müüb, tingimusel et seda teabevahetust ei kasutata selleks, et piirata ostja võimet määrata kindlaks oma müügihind või kehtestada fikseeritud või minimaalne müügihind;
- e) teavet lepingujärgsete kaupade või teenuste turustamise kohta, sealhulgas teave müügi edenduskampaaniate kohta ning tarnitavate uute kaupade või teenuste kohta;
- f) teavet tulemuslikkuse kohta.

Konkurentsiamet palub kõigil põllumajandustoote ja toidu ostjatel ja müüjatel selle märgukirja valguses hinnata, kas nende tegevuses on tagatud heauskne ja seaduspärane lähenemine hinnaläbirääkimiste korral. Kui seni see nii ei ole olnud, siis panustame sellele, et see märgukiri aitab ettevõtjatel hinnata oma tegevusi ümber, et tagada oma tegevuse läbipaistvus ja vastavus seadusele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kadri Lepikult
Konkurentsitenistuse juhataja

---

⁸ Horisontaalkoostöö suunised p 89-94.

⁹ Komisjoni teatis. Suunised vertikaalsete piirangute kohta 2022/C 248/01, p 99. Kättesaadav: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC0630\(01\)#ntr68-C_2022248ET.01000101-E0068](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52022XC0630(01)#ntr68-C_2022248ET.01000101-E0068) (25.11.2025). Vt ka suuniste punktist 100, millist teavet ei tohi topelturustuse olukorras ostja ja tarnija omavahel vahetada.

Kristin Truus
Konkurentsiseaduse jurist
6672457, Kristin.Truus@konkurentsiamet.ee